

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่
ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

Community Economy Development of the Huai Kan Bakery Community Enterprise, Ban
Hong Subdistrict, Ban Hong District, Lamphun Province

เบญจมาภรณ์ กันทะถ้ำ¹ และ ไพรัช กาญจนการุณ²
Benjamapron Kanthatham¹ and PAIRUT KANJANAKAROON²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนและการจัดสรรกำไรส่วนเกินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ และเพื่อศึกษาปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ จำนวนทั้งหมด 213 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติเชิงอนุมาน ในการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมปัจจัยผลักดันที่ส่งเสริมการดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ มีการดำเนินการในด้านการพัฒนาภูมิปัญญา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ขณะที่การดำเนินการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ อยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพบว่า ภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการผลิตในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการขาย และการแปรรูปในระดับมาก ขณะที่ด้านการบริโภคอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อพัฒนาชุมชนพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่สามารถจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อพัฒนาชุมชนในภาพรวมได้ในระดับน้อย โดยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสามารถจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อช่วยเหลือได้ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านการให้ความอนุเคราะห์ชุมชน การให้การศึกษา และการสร้างสาธารณูปโภคอยู่ในระดับน้อย

สำหรับแนวทางในการพัฒนาภูมิปัญญาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ นักวิชาการที่เชี่ยวชาญในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ รวมถึงการสนับสนุนและส่งเสริมให้ได้เข้าร่วมงานจัดแสดงสินค้าในระดับภูมิภาค และระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดตลาดให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอรี่ได้มีประสบการณ์ เรียนรู้ เสาะหา แหล่งจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: เศรษฐกิจชุมชน, การจัดสรรกำไร, วิสาหกิจชุมชน, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, ห้วยกานเบเกอรี่

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the activities of the community economic process and the surplus appropriation of the Huai Kan Bakery community enterprise. And to study the factors driving community economy towards community economic development of Huai Kan Bakery community enterprise, Ban Hong Subdistrict, Ban Hong District, Lamphun

Province. It was a quantitative research. Questionnaire was used as an instrument to collect data from 213 members of Huay Kan Bakery community enterprise. Data were analyzed by descriptive statistics: frequency, percentage, mean, and inferential statistics in testing for Pearson's product moment correlation coefficient. The research found the overall factors supporting the implementation of community economy of Huai Kan Bakery community enterprise in the medium level by Huai Kan Bakery community enterprise has been implemented in the development of community groups and human resources development in the high level. While implementing the basic economic development of the community and physical development in the medium level. Activities in the community economic process of the enterprise community in the overall of Huay Kan Bakery community enterprise there are activities in the community economic process in the high level. By first ordering the production process in the high level, the sales and processing aspects focus in the highest level. While the consumption in the medium level. The allocation of excess profits for community development was found Huay Kan Bakery community enterprise can allocate excess profit to develop community as a whole in the level. By conserving natural resources excess profits can be allocated to help in the medium level. While providing community support education and the construction of utilities in the low level.

The guidelines for the development of Huai Kan Bakery community enterprise include: local government and government agencies in the area should support the budget. Academics specializing in training courses on packaging development and bakery product development. Include and encourage participation in regional exhibitions and nationally. To open the market to experience the community enterprise Huay Kan Bakery has learned to find more sources of distribution.

Key word: Community economy, Profit allocation, Community enterprise, Community products, Huay Kan Bakery

ที่มาและความสำคัญ

กระแสแนวความคิดเรื่องเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง กลายเป็นกระแสหลักในสังคมไทยที่มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ (1) เน้นที่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และความ เป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนชนบท (2) ให้ความสำคัญกับการผลิตในภาคการเกษตร (3) เน้นที่ความพอเพียงและ การพยายามพึ่งตนเองเพื่อลดความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกต่างๆ (4) ใช้ศักยภาพทางด้านต่างๆ ของตนเองหรือที่มี อยู่ภายในชุมชนเป็นหลัก (5) เน้นที่กิจกรรมการผลิต มากกว่าการซื้อขายแลกเปลี่ยน และ (6) มีการนำความรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการเพื่อการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ (อภิชัย พันธเสน, 2548) จาก แนวความคิดดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลไทยทุกยุคสมัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากเป็น ฐานรากทางเศรษฐกิจ ซึ่งกระแสทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองนี้ให้ความเชื่อมั่นว่า จะสามารถทำให้ ประชาชนดำรงชีวิตอย่างพออยู่ พอกินได้ โดยการดำเนินกิจกรรมของเศรษฐกิจชุมชน มีจุดแข็งที่เป็นปัจจัยที่

เอื้ออำนวยต่อการประสบความสำเร็จ ในการพัฒนา 4 ด้าน คือ (1) คนในชุมชนท้องถิ่นจะมีจิตสำนึกร่วมกัน เพราะเป็นคนในชุมชนเดียวกัน มีความเป็นมาและดำรงอยู่ด้วยกัน (2) มีความเอื้ออาทรและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพราะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมในท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้น การดำเนินการใดๆ ในชุมชนจึงประสบความสำเร็จได้ง่าย (3) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลเป็นไปตามธรรมชาติและด้วยความสมัครใจเพราะไม่ใช่มาจากบังคับหรือสั่งการ และ (4) การบริหารจัดการง่ายกว่าเพราะเริ่มจากพื้นที่ชุมชนที่มีคนไม่มากนัก การบริหารจัดการจึงง่ายกว่า และถ้าพื้นที่หนึ่งประสบความสำเร็จ จะเกิดการกระจายหลักการ และแนวคิดออกไป (เสรี พงศ์พิศ, 2552)

ทั้งนี้ การจะสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการเศรษฐกิจชุมชนต้องเริ่มต้นจากชุมชนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพก่อน (2) ต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน และภาคธุรกิจต้องทำงานในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน (3) การทำงานต้องมีการประสานงานจากหลายฝ่าย (4) มีการส่งเสริมเวทีประชาคมในระดับอำเภอ เพื่อเป็นแกนหลักการประสานงานในทุกส่วน และเพื่อเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (5) ต้องมีการระดมทรัพยากรจากภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน (ชูวิทย์ มิตรชอบ, 2553) ดังนั้นการพัฒนาที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและตลอดไป ภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น ถือเป็นกระแสการพัฒนาที่ท้าทายอย่างมากในปัจจุบัน อีกทั้งจากแนวคิดข้างต้นประเด็นที่มีความสำคัญกว่านั้น คือ วิธีของเศรษฐกิจชุมชน จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนได้อย่างไร คำตอบคือ จากเป้าหมายของเศรษฐกิจชุมชนที่ไม่ได้ต้องการกำไร หรือผลตอบแทนสูงสุดอย่างเดียว แต่ยังมีเป้าหมายสำคัญอื่นๆ คือ การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนและประชาชน จากการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นถ้าชุมชนต่างๆ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ย่อมส่งผลดีต่อชุมชนที่สามารถยืนด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกได้อย่างเข้มแข็ง ดังนั้นในการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามความคาดหวังที่ได้กล่าวมาข้างต้น และหากพิจารณาความเป็นมาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์ พบว่า มีการจัดตั้งมาจากกลุ่มผู้ผลิตขนมอบ ขนมไทย เมื่อปี พ.ศ. 2544 กลุ่มได้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการทำขนม โดยมี อาจารย์สุนทร บุญมี อาจารย์สอนวิชาคหกรรม โรงเรียนธีรภานุรักษ์บ้านโฮ้ง เป็นผู้สอน ซึ่ง กลุ่มได้รับงบประมาณค่าใช้จ่าย จากสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน อำเภอบ้านโฮ้ง หลังจากได้รับความรู้จากการฝึกอบรมแล้ว ทางกลุ่มได้ร่วมปรึกษาหารือกัน และเห็นควรที่จะรวมกลุ่มกันในหมู่บ้านจัดตั้ง กลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมอบ ขนมไทยของหมู่บ้านห้วยกานขึ้น โดยเมื่อครั้งแรกตั้ง มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด จำนวน 133 คน มีหุ้นจำนวน 364 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 50 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 18,200 บาท และได้จดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2549 โดยใช้ชื่อว่า "กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์" มีวัตถุประสงค์จัดตั้งกลุ่มเพื่อให้สมาชิกมีความรัก ความสามัคคี ความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พัฒนาความสามารถในการจัดการของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกพึ่งพาตนเอง และพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็ง เพื่อให้สมาชิกมีความรู้และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สมาชิกของกลุ่ม ปัจจุบันสถานที่ตั้งอยู่ที่ 398/3 หมู่ 1 ตำบลบ้าน

โฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มีสมาชิกทั้งหมด 213 คน และมีจำนวนหุ้นทั้งหมด 568 หุ้น รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 28,400 บาท (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์, 2558: ระบบออนไลน์)

ด้านแนวคิดของกลุ่มนั้น แรกเริ่มต้องการเพิ่มมูลค่าลำไย ซึ่งเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่น ที่มีอยู่จำนวนมาก ประกอบกับอาชีพหลักของคนในชุมชนทำสวนลำไย ในบางปีผลผลิตลำไยออกมาจำนวนมาก ทำให้ราคาขายตกต่ำ ประชาชนขาดทุนและสูญเสียรายได้จำนวนมาก ดังนั้นจึงมีความต้องการเพิ่มมูลค่าให้แก่ลำไย และที่สำคัญแก้ไข ปัญหาผลผลิตลำไย ที่มีราคาตกต่ำ ตลอดจนเพื่อเป็นทางเลือกของผู้บริโภค จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ร่วมกันคิดจนพัฒนาเป็นเค้กลำไยขึ้น จนเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้รับความนิยมของผู้บริโภคทั้งในและนอกพื้นที่ เพราะติดใจในรสชาติและเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ จนสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เค้กลำไย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์ ได้รับการรับรองเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 4 ดาว ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 นับว่าเป็นรางวัลชนะเลิศในระดับภาค และล่าสุดในปี 2558 ผลิตภัณฑ์เค้กลำไย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์ ได้รับรางวัลที่ 2 ในระดับจังหวัด เป็นกลุ่มรางวัล วิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดประจำปี 2558 ซึ่งเป็นรางวัลที่ทางคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีมติเห็นว่า เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีแนวโน้มในการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบแก่วิสาหกิจชุมชนอื่นในการแลกเปลี่ยนความรู้อันจะนำไปสู่การกระตุ้นและพัฒนาประสิทธิภาพการประกอบวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความมั่นคง และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 รวมถึง เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกียรติคุณของวิสาหกิจชุมชนที่มีผลงานดีเด่นสู่สาธารณชน เพื่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชนที่เป็นต้นแบบนำไปสู่ในการพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน, 2558) ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน และนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งของชุมชนตำบลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน และของชุมชนอื่นๆ ในประเทศไทยต่อไป ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนและการจัดสรรกำไรส่วนเกินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ปัจจุบันนี้ทั้งหมด 213 คน (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอร์, 2558: ระบบออนไลน์) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่จะศึกษากับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ห้วยกานเบเกอร์ จำนวนทั้งหมด 213 คน โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ลงพื้นที่สำรวจด้วยตนเอง กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ้ง ทั้งหมดทุกคนที่เป็นสมาชิก วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อที่จะบรรยายค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลทั่วไป ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน และการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ รวมถึงสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบหาระดับค่าความสัมพันธ์ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนที่มีผลกระทบต่อ กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน และทดสอบหาระดับค่าความสัมพันธ์กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนที่มีผลกระทบต่อ การจัดสรรกำไรส่วนเกินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน

ผลการศึกษา

จากผลการสอบถามข้อมูลทั่วไปของสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า ประกอบอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ไม่เกิน 10,000 บาท ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์เป็นระยะเวลา 5 – 10 ปี มีตำแหน่งเป็น สมาชิกกลุ่ม และจากที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทำให้มีรายได้จากการผลิตสินค้าในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์มากกว่า 9,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้พบว่า เคยได้รับการฝึกอบรมในการจัดการธุรกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เข้าร่วมงานจัดแสดงสินค้า/ผลิตภัณฑ์ชุมชนระดับตำบลบ้านโฮ้ง ระดับอำเภอบ้านโฮ้ง และระดับจังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาทักษะ ความชำนาญ ความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อาทิเช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การขยายแหล่งจำหน่ายสินค้า การจัดบูธแสดงสินค้าในห้างสรรพสินค้า การพัฒนาความหลากหลายของเบเกอร์ เป็นต้น

ปัจจัยผลักดันที่ส่งเสริมการดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ พบว่า ภาพรวมปัจจัยผลักดันที่ส่งเสริมการดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์อยู่ในระดับปานกลาง (รายละเอียดดังตารางที่ 1) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมาก โดยผู้นำเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่สามารถยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน มีภาวะความเป็นผู้นำ รวมถึงสมาชิกกลุ่มฯ ได้รับพัฒนาให้รู้จักคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ความรู้ด้านวิธีการผลิตสินค้า ความสามารถด้านการขายผลผลิตของกลุ่มในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนากลุ่ม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีการพัฒนากลุ่มในระดับมาก โดยสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความร่วมมือกัน เกื้อหนุนจนเจือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมกลุ่มได้ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ เป็นต้น ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนในระดับปานกลาง โดยสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์มีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งเงินทุนโดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน การหาเงินทุนโดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มอื่นๆในชุมชน เป็นต้น ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพในระดับปานกลาง โดยสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาและปรับปรุงระบบประปาภายในชุมชนเพื่อการบริโภคและการผลิต ร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงคู คลอง และบ่อน้ำภายในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิตในระดับปานกลาง

ตารางที่ 1 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์

ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ด้านการพัฒนากลุ่ม / องค์กรชุมชน	3.86	มาก
2) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	3.42	มาก
3) ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน	3.06	ปานกลาง
4) ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ	2.64	ปานกลาง
	3.25	ปานกลาง

ที่มา: จากการศึกษา

กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ในภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก (รายละเอียดดังตารางที่ 2) เมื่อพิจารณาการให้ความสำคัญแต่ละด้าน พบว่า ด้านการผลิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ให้ความสำคัญในกระบวนการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในเรื่องคุณภาพของผลผลิต การจัดการเกี่ยวกับจำนวนการผลิต การจัดการเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต เป็นต้น ด้านการบริโภค กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์มีกระบวนการบริโภคอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริโภคให้การตอบรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทุกเพศ ทุกวัยอย่างมาก เป็นต้น ด้านการแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีกระบวนการแปรรูปอยู่ในระดับมาก โดยกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มีความสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐาน มีกระบวนการแปรรูปที่ไม่สลับซับซ้อน เป็นต้น ด้านการขาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีกระบวนการขายอยู่ในระดับมาก โดยมีการส่ง-ปลีกให้ให้แก่ ร้านค้าชุมชน ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

ตารางที่ 2 กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนของวิสาหกิจชุมชน

กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนของวิสาหกิจชุมชน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ด้านการผลิต	4.54	มากที่สุด
2) ด้านการขาย	4.09	มาก
3) ด้านการแปรรูป	3.57	มาก
4) ด้านการบริโภค	3.39	ปานกลาง
	3.90	มาก

ที่มา: จากการศึกษา

การจัดสรรกำไรส่วนเกิน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ สามารถนำผลกำไรจากการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้ในระดับน้อย (รายละเอียดดังตารางที่ 3) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการให้การศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์มีการจัดสรรกำไรส่วนเกิน เพื่อสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบของอุปกรณ์การเรียน และทุนการศึกษา การศึกษาในรูปแบบของการทัศนศึกษา/การดูงานให้แก่สมาชิกกลุ่ม หรืออื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ด้านการให้ความ

อนุเคราะห์ในชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์มีการจัดสรรกำไรส่วนเกิน เพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่เยาวชนที่เพิ่งจบการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพได้ในระดับปานกลาง ขณะที่ การสนับสนุนการให้เงินช่วยเหลือ และการรักษาพยาบาลแก่คนชรา/ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน กิจกรรมที่เหมาะสมแก่คนพิการ/ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ด้านการสร้างสาธารณูปโภค พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งในเรื่องของสนับสนุนการจัดการสิ่งปฏิกูลภายในหมู่บ้าน การสร้างประปาหมู่บ้าน การสร้างถนนภายในหมู่บ้านที่อยู่ในระดับน้อย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์มีการจัดสรรกำไรส่วนเกิน เพื่อชี้แนะให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตร่วมกับทรัพยากร ดิน น้ำ และป่าไม้ ส่งเสริมเยาวชนในชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 การจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อพัฒนาชุมชนของวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านโฮ้ง

การจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อพัฒนาชุมชน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	3.04	ปานกลาง
2) ด้านการให้ความอนุเคราะห์ชุมชน	2.60	น้อย
3) ด้านการให้การศึกษา	2.49	น้อย
4) ด้านการสร้างสาธารณูปโภค	2.08	น้อย
	2.55	น้อย

ที่มา: จากการศึกษา

ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนที่มีผลกระทบต่อกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน พบว่า ในภาพรวมปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในระดับปานกลาง (ค่า $r = 0.543$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (รายละเอียดดังตารางที่ 4) เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ (ค่า $r = 0.643$) มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาคือ การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน (ค่า $r = 0.510$) มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การพัฒนากลุ่ม / องค์กรชุมชน (ค่า $r = 0.326$) มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ค่า $r = -0.163$) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน

ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน	Sig. (2-tailed)	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ	.000	0.643**	ค่อนข้างสูง
การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน	.000	0.510**	ปานกลาง
การพัฒนากลุ่ม / องค์กรชุมชน	.000	0.326**	ค่อนข้างต่ำ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	.017	-0.163*	ต่ำ
ภาพรวม	.000	0.543**	ปานกลาง

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ได้แก่ ขาดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์เบเกอร์ให้หลากหลายขนาด และรสชาติ รongลงมาคือ ขาดการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าร่วมงานจัดแสดงสินค้าในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ วางจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดลำพูนเป็นหลัก ยังขาดการขยายแหล่งจำหน่ายให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง เป็นต้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันที่ส่งเสริมการดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีการดำเนินการในด้านการพัฒนากลุ่ม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ขณะที่การดำเนินการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ อยู่ในระดับปานกลางสำหรับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพบว่า ภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ มีการดำเนินกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญต่อกับกระบวนการผลิตในระดับมากที่สุด ด้านการขาย และด้านการแปรรูปให้ความสำคัญในระดับมาก ขณะที่ด้านการบริโภคอยู่ในระดับปานกลาง

การจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อพัฒนาชุมชนพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์สามารถจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อพัฒนาชุมชนในภาพรวมได้ในระดับน้อย โดยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสามารถจัดสรรกำไรส่วนเกินเพื่อช่วยเหลือได้ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านการให้ความอนุเคราะห์ชุมชน การให้การศึกษา และการสร้างสาธารณูปโภคอยู่ในระดับน้อย

สำหรับแนวทางในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น ควรมีการจัดทำหลักสูตรพัฒนาศักยภาพ ทั้งด้านการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์เบเกอร์ การพัฒนาสมาชิกกลุ่ม การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ให้การความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุน สำหรับการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์เบเกอร์ การศึกษาดูงานทั้งในพื้นที่จังหวัดลำพูน และต่างจังหวัด ให้การสนับสนุนนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เบเกอร์ สนับสนุนให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมงานแสดงสินค้าระดับภูมิภาค เช่น งานจัดแสดงสินค้าโอท็อปภาคเหนือ ณ

ศูนย์ประชุมนานาชาติภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ระดับประเทศ เช่น ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เป็นต้น จัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจอย่างต่อเนื่องและหลากหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย เป็นต้น ซึ่งถือเป็นจังหวัดท่องเที่ยวขนาดใหญ่ของภาคเหนือ นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรให้ความสำคัญในกิจกรรมกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนทั้งการผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขายอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดและผู้บริโภค ร่วมกันคิดค้น ริเริ่มการจัดทำผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความสำคัญในการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงกลุ่มวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องทั้งในพื้นที่ตำบลบ้านโฮ้ง รวมถึงพื้นที่ระดับจังหวัดลำพูน และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อร่วมกันกำหนดราคา ช่วยเหลือกันด้านการตลาด และการต่อรองราคาให้เหมาะสมกับวัตถุดิบ เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยนำแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ที่ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมาปรับใช้ให้หลากหลายมากขึ้น และควรมีศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าอื่นๆ อาทิ ผลไม้อบแห้ง เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอรี่. (2558). “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านห้วยกานเบเกอรี่”. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา: แหล่งที่มา: <http://huikanbakery.thaicommercestore.com/aboutus723>. (2 พฤศจิกายน 2558).
- ชูวิทย์ มิตรชอบ. (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์: แนวคิดใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในทศวรรษหน้า. เศรษฐศาสตร์สุขโขทัยธรรมมาธิราช. 5,1 (มิถุนายน): หน้า 81-114.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). **คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน. (2558). รายงานผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลำพูน. ลำพูน: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน.
- อภิชัย พันธเสน. (2548). **การจัดการธุรกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.